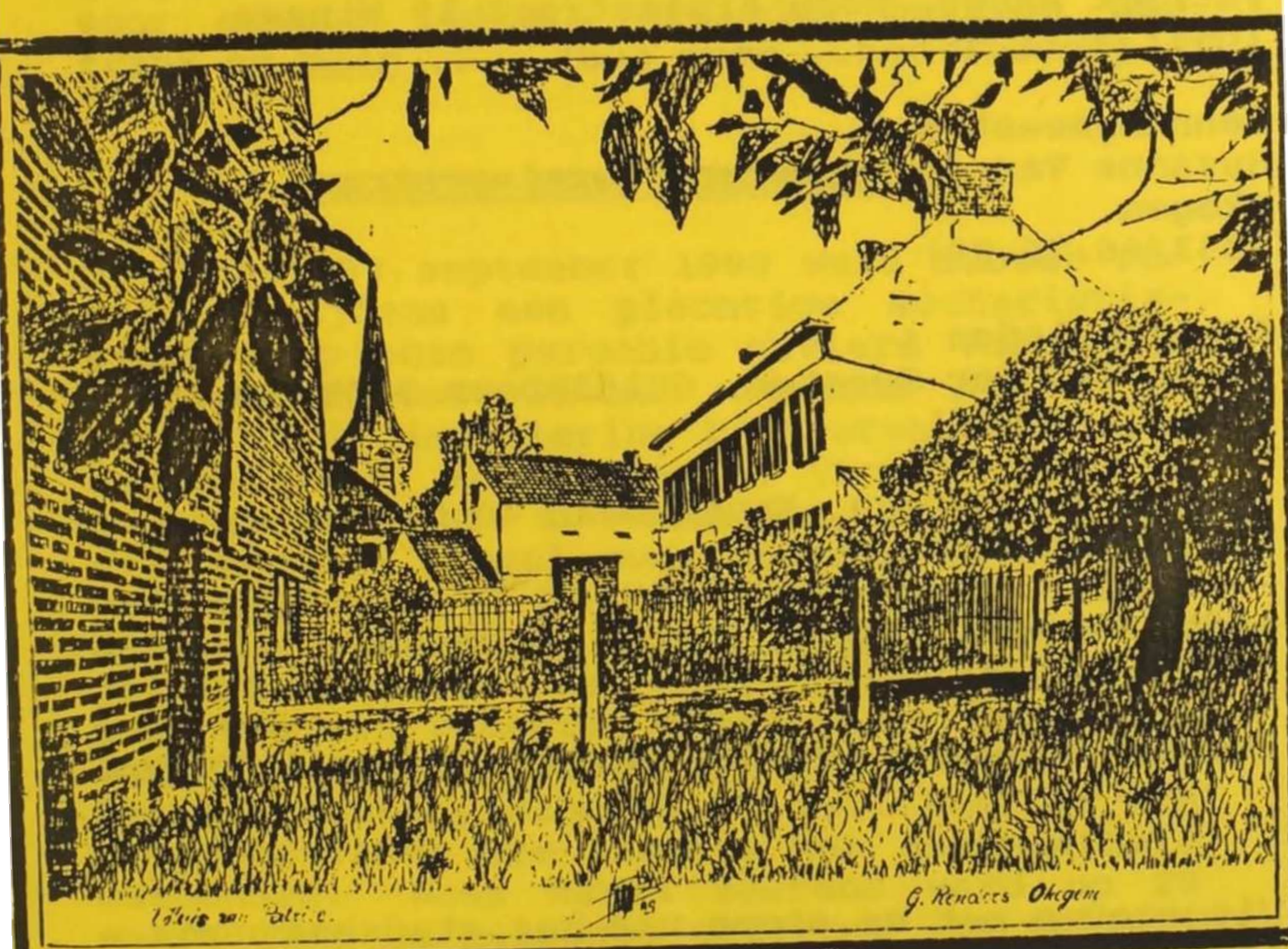
Mededelingen Heemkring Okegem

15de Jaargang, 1990, **Nrs. 3-4**
VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS
AFGIFTEKANTOOR 9400 NINOVE

BESTUURSLEDEN

Voorzitter :
Herman Van Isterdael, Idevoordelaan 27 Okegem
(054/32.23.02)

Secretaris :
Patrick Praet, Rode Kruisstraat 19 Ninove
(054/32.71.58)

Penningmeester :
Suzanne Van der Speeten, Hazeleerstraat 23
Okegem
(053/66.76.89)

Bestuursleden :
Jozef Van der Speeten, Guldenboom 9 Okegem
(054/33.55.75)

Godelieve De Deyn, Kouterbaan 40 Okegem
(054/33.48.70)

André Segers, Idevoordelaan 25 Okegem
(054/33.65.68)

Yvonne Vermoesen, Fonteinstraat 76 Bus 1 Okegem

Uitgegeven met de steun van het stadsbestuur
en het provinciebestuur.

Verantwoordelijke uitgever : Herman Van
Isterdael Idevoordelaan 27 - 9400 Okegem-Ninove

Provincie West-Vlaanderen · Cultureel Bibliotheek

Herabonnering

Met dit nummer sluiten we onze jaargang 1990 af. Wanneer U dit leest is nr. 1 van jaargang 1991 reeds persklaar . We doen met hart en ziel voort om ons blad vlot leesbaar en interessant te houden. Uw herabonnering wordt bovendien zeer op prijs gesteld. De belangstelling van onze leden is een stimulans voor het bestuur. Het lidgeld blijft onveranderd op 150 frank voor gewone leden. Ereleden betalen 250 frank en meer .....(hoe meer...hoe liever).

ZILVEREN KLOOSTERJUBILEUM

Op zondag 23 september 1990 werd zuster Patricia tijdens een plechtige eucharistieviering op onze parochie gevierd voor haar 25-jarig kloosterleven. Pastoor A. Callebaut, in de dankviering bijgestaan door oud - pastoors J. Houtman en W. Van Avermaet en oud-onderpastoor L. Timmers, had het in zijn homilie vooral over roeping en de taak van geestelijke in het parochiaal leven. Na deze stijlvolle eucharistieviering, opgeluisterd door het parochiaal zangkoor werd nog een receptie gehouden in de kloosterzaal. Hier kreeg de jubilaresse heel wat geschenken, bloemen en felicitaties van de parochianen die hiermee hun dankbaarheid betoonden. Rosa Maria Beerens werd op 28 maart 1941 te Ressegem geboren. Ze behaalde het diploma van bewaarschoolonderwijzeres aan de Vrije Normaalschool van Sint - Amandsberg op 15 juni 1959. Haar loopbaan als kleuterleidster begon ze op 5 oktober 1959 in de zusterschool van Sint - Lievens

- Esse waar ze tot 31 maart 1960 verbleef. Vanaf 1 april 1960 tot 30 juni 1963 was ze kleuterleidster in de vrije school van haar geboortedorp. Op 15 augustus 1963 deed ze haar intrede bij de zusters van de H.H. Harten van Jezus en Maria te Ninove en werd er op 20 februari 1966 geprofest als zuster Patricia. Ze werd daarna op 1 september 1967 door de algemene overste als kleuterleidster aangesteld in de vrije gemengde lagere en kleuterschool van Okegem in de vervanging van zuster Jozefa. Ruim 23 jaar heeft zuster Patricia zich met hart en ziel in de eerste kleuterklas ingezet en heeft al een hele schare Okegemse peuters en kleuters opgevangen en hen wegwijs gemaakt in de eerste fase van het schoolleven. Daarbij heeft ze zich al die jaren actief ingezet voor de parochie o.m. in de werkgroepen catechese, welzijns- en ziekenzorg en het parochiaal zangkoor. Momenteel verblijft ze met zuster Marie Louise, die als bejaardenhelpster actief is, in het klooster van Okegem. Heemkring Okegem wenst zuster Patricia van harte proficiat met haar zilveren jubileum en hoopt dat ze zich nog vele jaren kan en zal blijven inzetten voor onze parochiegemeenschap.

BEKNOPT

Rechtzetting.
In ons vorig nummer schreven we dat F C Panters Okegem voor de eerste maal in 1990 aantrad in 3de provinciale. Dit was fout. Reeds eerder voetbalden ze in deze reeks. Na twee jaar tuimelden ze toen terug naar 4de provinciale. Hun seizoenstart anno 1990 was veelbelovend !

Medaille
In 1989 uitgereikt en pas nu ons ter ore gekomen ! De gouden medaille van BLOSO voor 40 jaar dienst in de schoot van een club werd toegekend aan Eugeen Neukermans van Okegem Denderzonen. Deze medaille is, de nationale orden buiten beschouwing gelaten, de hoogste onderscheiding inzake sportverdienste. Proficiat !

KUNSTSCHILDER PIET VERNAILLEN

Piet VERNAILLEN hield zijn vierde tentoonstelling van 5 tot 7 oktober 1990 in Huize Zonnestraal te Lennik. Dr. H. VANDORMAEL leidde de tentoonstelling in. Hier volgt de tekst van zijn toespraak:

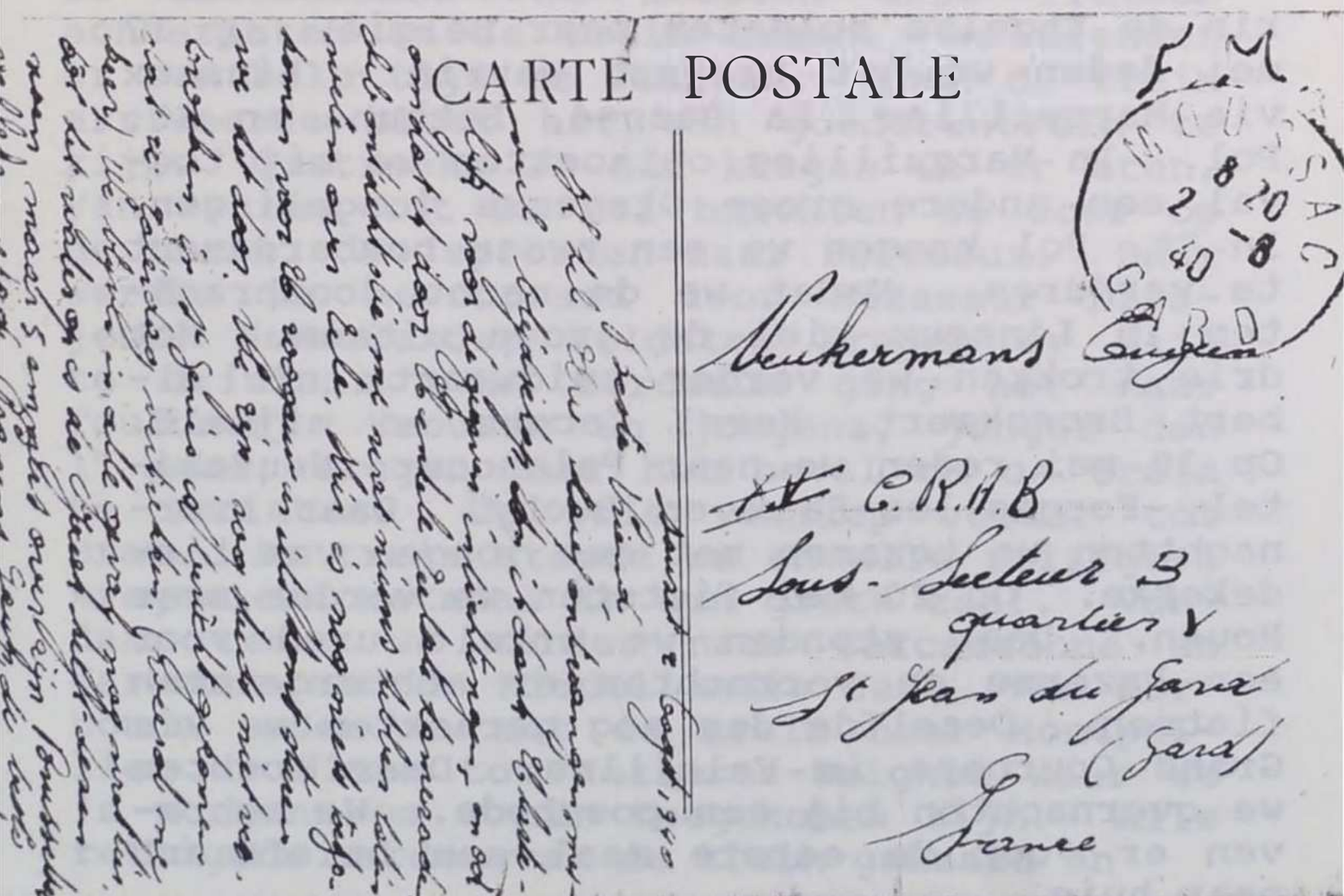
"'t Zijn vlieren die daar staan, violetten, mastouchen, pioenen, zonnebloemen, sterk en vinnig en krikkel van koleur..."
Zo tekende Felix Timmermans, kort en krachtig, het tuintje van juffrouw Symforosa, begijntje. Het kon evengoed een korte, veelzeggende inleiding geweest zijn op het werk van Piet Vernaillen. Want is het niet opvallend, dat van de 65 werken, hier geëxposeerd, er niet minder dan 38 zijn, die bloemen voorstellen.
Men zou Piet Vernaillen een bloemenschilder kunnen noemen, ware het niet dat zijn overige werken, stillevens en landschappen, met evenveel verve - ik zeg niet : met evenveel verf! - geschilderd zijn ! Piet Vernaillen is nochtans geen beroepskunstenaar, en ik meen te weten dat deze tentoonstelling voor velen een echte revelatie betekent, velen

die de kunstenaar in andere omstandigheden hebben ontmoet, met hem hebben samengewerkt , hem hebben gewaardeerd.
Zijn eerste roeping lag immers in het onderwijs, aanvankelijk in Anderlecht en Ninove, later als directeur, te Aalst, van wat toen heette : de 'dienst voor beroepskeuze'. In die functie wijdde hij zijn beste krachten aan nieuwe diensten voor beroepsoriëntering en van psycho-sociale centra in Zottegem, Ninove, Aalst en Gijzegem, aan een door hem opgericht en geleid consultatiebureau voor gehandicapten, dat ook dienstverlenend optrad voor de beschutte werkplaatsen van Aalst, Zonnestraal te Lennik, Viane, en voor de M.P.I.'s van Aalst, Strijtem, Viane, en scholen voor buitengewoon onderwijs. Ook een dienst voor Medisch Schooltoezicht hielp hij tot stand brengen, en tot vandaag is hij nog aktief in de scholengemeenschap Sint-Franciscus te Strijtem en te Eizeringen. In het arrondissement Aalst was hij betrokken bij de inrichting van buitengewoon onderwijs in Aalst zelf, in Geraardsbergen, Viane, Grotenberge en Herzele, en van nieuwe richtingen in het Middelbaar Onderwijs. Hoewel al tijdens zijn onderwijsopleiding zijn talent voor tekenen en plastische vormgeving duidelijk bleek, toch bleef die gave heel lang sluimeren, opgeslorpt als Piet Vernaillen was door vele activiteiten.
Het was kunstschilder Mevrouw Virgy Cockelberghs, uit Laken, die zijn begaafdheid opmerkte, en er hem toe aanzette, onder haar leiding, het schilderen aan te vatten. Bij een eerste groepstentoonstelling, te Ninove in 1958, was het succes overweldigend. Hij

keerde naar huis, zo vertelde hij mij, "met een krop in de keel" van puur geluk, omdat al het geëxposeerde werk van de eerste keer was verkocht. Niet dat "verkopen" zijn grote betrachting was of is, maar dat zijn werk het publiek kon bevallen, was een grote stimulans om verder te doen, zich verder te vervolmaken op de ingeslagen weg.
Lange tijd bleef Piet Vernaillen veel te weinig tijd om te schilderen. Pas sedert zijn pensionering, in 1983, heeft hij, ten minste in theorie, niets anders meer te doen. Vandaar dat een reeks individuele tentoonstellingen volgden, o.m. in het Cultureel Centrum van Affligem, en in de school te Eizeringen. En nu, hier in Zonnestraal. Op deze tentoonstelling, ik zei het al, nemen de bloemen een wel aparte plaats in. Wie natuurliefhebber is - Piet Vernaillen is dat - wordt als vanzelfsprekend het eerst door bloemen en planten aangesproken. Bloemen zijn immers het aangewezen onderwerp voor wie, als hij, zoekt naar het verfijnde detail, dat precies bij de weergave van een bloem zo belangrijk is. In zijn bloemen, én in zijn stillevens , toont Vernaillen zich een meester in het weergeven van de materie, van de stof, zelfs van hét stof, als het om een oude wijnfles gaat. En toch is dat niet het belangrijkste! Veel boeiender is het, te voelen hoe de kunstenaar zich niet beperkt tot het materiële, tot een platvloerse weergave van de materie.
In die weergave bereikt hij weliswaar nagenoeg de perfectie, met een lumineus palet, een rijk koloriet, maar hij slaagt erin, de naakte werkelijkheid te overstijgen, en

zijn onderwerp een geestelijke dimensie mee te geven. Hij schildert geen onderwerp om dat onderwerp, hij gebruikt geen kleur om de kleur, maar verbindt er een symboliek aan, die de aandachtige toeschouwer niet kan ontgaan. Bloemen zijn niet alleen maar bloemen, maar zijn tevens het symbool van de schoonheid die de Schepper ons, mensen, geeft. Kaas, brood en wijn : het zijn niet alleen de goede dingen des levens : zij staan ook symbolisch voor de hechte band met de vrienden, met wie zij genuttigd werden; zij zijn de poëzie in het leven van elke dag. Dikwijls is zulk werk zelfs aan een zeer reële herinnering gebonden. De mosselen, de oesters in de mand, de Sauterne '71 : tastbare dankbaarheid voor vriendschap, voor het aangename, voor het leven zelf. Een sprekend voorbeeld hiervan vinden wij meer bepaald in het schilderij "150 jaar offergave" (nr. 13). Het is niet zomaar een stilleven met wat bloemen, een kelk en een olielampje, al is het ook zo al zeer mooi. Neen, de idee stijgt boven het reële gegeven uit : het is een herinnering, én een hulde, aan de 10 zusters Franciscanessen die 150 jaar geleden met de huifkar in Borchtlombeek toekwamen; vandaar de tien lelies, die in alle richtingen de Blijde Boodschap uitzingen en verkondigen, met de olielamp, die wij brandend moeten houden, met de offergave van het altaar, het offer van het leven ....
En toch, voor wie de boodschap niet verneemt, ook voor hem is Vernaillens werk een bron van schoonheid, en dus van geluk, zodat hij, onvermoed als het ware, deelt in de vreugde.

Vernaillens werk is louter schoonheid, een schoonheid die niemand onberoerd kan laten. En wellicht zal een scepticus nog zeggen : 'Het is toch <u>maar</u> een amateur!". Zeker, Vernaillen is een amateur, maar dan in de echte zin van het woord. "Amateur" is namelijk van "amare" afgeleid, en dat betekent beminnen, liefhebben. In die zin is Vernaillen een kunstenaar van het zuiverste gehalte : hij schildert uit liefde, om de liefde. En wat dat betekent, hoef ik hier, in dit instituut, zeker niet uit te leggen.

MIJN TOCHT NAAR FRANKRIJK

(15.05 - 15.08.1940)

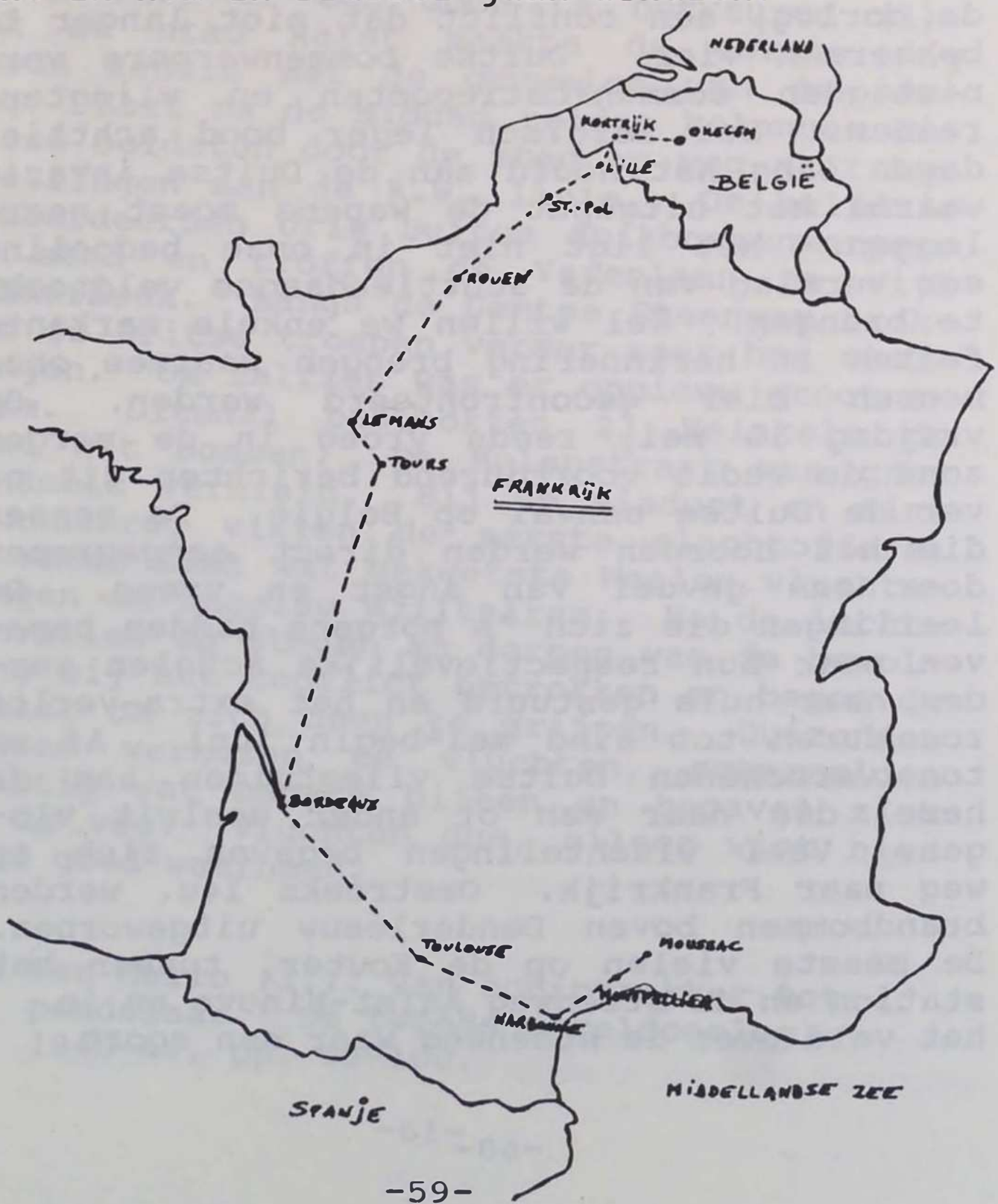
door E. Neukermans.

Op 15 mei, om 10 uur 's morgens vertrokken 14 Okegemse jonge mannen tezamen per fiets. Het bevel voor de tocht werd uitgevaardigd door de overheid. Via Ninove - Geraardsbergen - Kortrijk kwamen we in Stasegem (parochie te Harelbeke) waar we de eerste maal overnachtten in een grote zaal. Daar beleefden we ons eerste bombardement. De volgende morgen vertrokken we naar Menen. We overschreden de Franse grens om 10.20 uur. Daar aan de grens ontmaskerde Karel Jacobs een spion. We zetten onze tocht verder naar Tourcoin, Rijsel tot Wavrin. Daar konden we in een bakkerij slapen. Dezelfde nacht vertrokken van Wavrin de Engelse soldaten naar België. Op 17 mei deden we het traject Wavrin - Linseux via Marquillies, La Basseé, Bethune en St. Pol. In Marquillies ontmoetten we bij toeval een andere groep Okegemse jongelingen. In St. Pol kregen we een zwaar bombardement te verduren. Nadat we de nacht doorbrachten in Linseux viel de groep uiteen. Met drie trokken we verder zuidwaarts nl. Albert Broeckaert, Karel Jacobs en mijzelf. Op 19 mei reden we naar Falancour, Neufchatel, Forges-les-Eaux en Buchy. Daar overnachtten we tezamen met een jongen van Liedekerke. Op 20 mei fietsten we verder naar Rouen. Daar stonden we enkele uren voor een kazerne en verkochten er achtergelaten fietsen. Dezelfde dag nog geraakten we via Grand Couronne in Valailles. Daar mochten we overnachten bij een postbode. We schreven er voor de eerste maal een briefkaart naar huis.

Ondanks onze twijfel over de werking van de postdienst vernamen we later dat deze briefkaarten te Okegem aangekomen waren. Van de bombardementen in de streek Abbeville en Dieppe herinner ik me nog de grote miserie en de doden die we langs de straat zagen liggen. De volgende dag 21 mei zetten we onze tocht verder via Bernay, Broglie, Sées tot Vingt-Hanaps. Daar sliepen we voor de eerste maal sinds we vertrokken in een bed, tevens kregen we er door de inwoners lekker eten en drinken voorgeschoteld. Op 22 mei reden we door Alençon, daar werd toen de spoorlijn zwaar gebombardeerd, naar Le Mans. We kwamen er toe omstreeks 16 uur. Le Mans was afgesloten door de Franse soldaten. Hier eindigde onze fietstocht. We moesten onze fietsen achterlaten en de trein nemen. We dienden er een hele tijd te wachten. Toen de trein arriveerde bleek het een goederentrein te zijn. Omstreeks 23 uur kregen we er eten. Van 23 mei tot 25 mei brachten we door op de trein. We spoorden naar Bordeaux. Daar werden we bevoorraad door Elzasser meisjes. Nederlandse soldaten kregen er wijn te drinken. Van Bordeaux ging het naar Toulouse. Vrouwen en jongens, jonger dan 17 jaar, kregen daar het bevel om de trein te verlaten. De reis verliep verder tot Bram. De trein stopte er en alle reizigers kregen een eetmaal in een grote zaal. Vandaar reden we verder naar Carcassonne en Narbonne aan de Middellandse Zee. Van Narbonne reden we met de trein naar Montpellier en Nîmes tot Nozieres-Brignou waar we 's morgens om 4 uur toegekomen zijn. Alle reizigers werden van de trein gehaald en

verdeeld in groepen. Zo werden we met een groep van 150 man naar Moussac gestuurd waar we rond 8 uur toekwamen.
In mijn notaboekje tekende ik aan dat ik daar voor de eerste maal in mijn leven over een hangbrug liep. Moussac werd onze definitieve verblijfplaats. Er werden kampoversten gekozen, één voor de Walen en één voor de Vlamingen. Het leven te Moussac verliep in alle stilte. Het eten was er redelijk goed. We voerden er kleine karweitjes uit zoals hout ophalen. Op 8 juni vonden ik en mijn twee compagnons met wie ik nog altijd tezamen was, nl. Albert Broeckaert en Karel Jacobs, werk bij een melkboer, Maurice Rouvier genaamd. Volgens mijn aantekeningen heb ik op 9 juni de hele dag luzerne gemaaid. Dit deed ik tevens op 11 juni. Dezelfde avond kreeg Karel Jacobs bericht dat hij zich moest klaarmaken om voor het Franse leger te gaan werken. Op 12 juni was ik bedrijvig in de wijngaarden. Ik zwavelde er de druiven. Van 19 tot 24 juni verbleven we terug in ons kantonnement. Op 20 juni vertrok Albert Broeckaert eveneens om voor het leger te werken. De 24ste juni werden alle jongens van 17 tot 19 jaar, waartoe ik ook behoorde, overgeplaatst naar Sauzet. Daar ontmoette ik twee jongens van Ninove. Ik maakte nog een verplaatsing mee op 29 juni naar St. Jean-du-Gard. We hadden ook gelegenheid om de mis bij te wonen. Daartoe trokken we dan naar Brignou en St. Geniesde-Malgoires. In St. Jean-du-Gard was er misviering ter plaatse. Door bemiddeling van het Rood Kruis vond ik mijn broer Jozef terug. In St. Jean-du-Gard kregen we wei-

nig te eten. We gingen er twee à drie maal per dag zwemmen. In de streek waren er veel slangen. Zelfs bij het zwemmen moesten we opletten voor kleine giftige slangen. Op 12 augustus kregen we bericht dat we naar Alés moesten om daar de trein huiswaarts te nemen op 15 augustus. Op 20 augustus was ik terug in Okegem. Mijn fiets zag ik vijf jaar later terug. In 1945 mocht ik hem in Brussel gaan afhalen.

Mei 1940 in Okegem en omgeving.

door J. Van der Speeten.

Op 10 mei, om 4.35u 's morgens zette het Duitse leger de aanval in op Nederland, België, het Groothertogdom Luxemburg en Frankrijk. Aan deze agressie ging geen enkel ultimatum, geen enkele oorlogsverklaring vooraf. Ons land werd meegesleurd in de oorlog, een conflict dat niet langer te beheersen viel. Duitse bommenwerpers vernietigden communicatieposten en vliegterreinen. Het Belgisch leger bood achttien dagen lang het hoofd aan de Duitse invasie waarna het uitgeput de wapens moest neerleggen. Het ligt niet in onze bedoeling een verslag van de achttiendaagse veldtocht te brengen. Wel willen we enkele markante feiten in herinnering brengen waarmee onze mensen hier geconfronteerd werden. Op vrijdag 10 mei, reeds vroeg in de morgen zond de radio voortdurend berichten uit over de Duitse aanval op België. De mensen die het hoorden werden direct aangegrepen door een gevoel van angst en vrees. De leerlingen die zich 's morgens hadden begeven naar hun respectievelijke scholen werden naar huis gestuurd en het extra-verlof zou duren tot eind mei-begin juni. Af en toe verschenen Duitse vliegtuigen aan de hemel die naar een of ander doelwit vlogen. Veel vluchtelingen begaven zich op weg naar Frankrijk. Omstreeks 14u. werden brandbommen boven Denderleeuw uitgeworpen. De meeste vielen op de Kouter, tussen het station en de steenweg Aalst-Ninove en in het veld over de steenweg waar een soort

noodvliegplein, dat nooit was gebruikt, was aangelegd. De volgende dag, zaterdag 11 mei 1940, werden brandbommen uitgegooid met de bedoeling de spoorwegbrug in de G. Gezellestraat en de sporen, waarop een militair konvooi stond, te treffen. Een bom kwam tussen de sporen terecht, een tweede bom viel rechtover het huis van dokter Van Keer, terwijl een derde terechtkwam in de tuin van Leon Rollier. In de militaire trein viel er één dode te betreuren (1). Ook de stad Aalst maakte de eerste dag reeds kennis met de gruwelen van de oorlog. Kort na de middag rolden kolonnes Engelse soldaten door de stad op weg naar hun stellingen aan de K.W. linie. Om halfdrie bombardeerden drie Duitse duikbommenwerpers de stad en troffen de Varenlaan en wijk Schaarbeek. Langs de Gentse Steenweg trokken de Britse troepen verder naar hun stellingen. Om halfzes was er opnieuw groot alarm. Ditmaal bestookten 23 Heinkels de stad met bommen. De Molenstraat was grotendeels vernield. Bij de viaduct en Sint - Annabrug vielen de eerste slachtoffers; er waren heel wat gekwetste Waalse vluchtelingen en Engelse militairen. Na de luchtaanvallen op steden en dorpen was de bevolking bij het conflict betrokken en begon de paniek om zich heen te grijpen. Duizenden mensen verkozen te vluchten, scharrelden haastig wat bagage bijeen en begaven zich op de weg. Vluchten dus, alleen wist niemand goed waarheen.

(1) Van Mello (J.). Van schiptrekker tot pendelaar. De tweede wereldoorlog 1940-44, pp. 89-100.

Kleine kolonnes die gaandeweg tot een massale exodus groeiden, begonnen de wegen te verstoppen en troepenverplaatsingen te belemmeren. De Franse en Britse legers die vanuit Noord-Frankrijk kwamen moesten zich vaak moeizaam een weg banen tegen de mensenstroom in. Huilende duikvluchten van Duitse stuka's maakten de verwarring compleet. West-Vlaanderen ving duizenden doolaards op doortocht tijdelijk op maar de meesten vluchtten verder. Op 10 mei 1940 om 14u.30 trok het Engels "Cheshire Regiment" België binnen. Het had als opdracht het verkeer te regelen op de weg Doornik-Brussel-Leuven en deze vrij te houden voor de oprukkende eerste Britse gemotoriseerde divisie en het 1ste legerkorps die stellingen moesten innemen langs de Dijlelinie (K.W. linie). De weg Doornik-Leuven was ingedeeld in twee sectoren : de sector Brussel en de sector Nederbrakel; deze sector bestreek het gebied tussen Brussel en Doornik. Voor deze strook waren er hoofdcontroleposten in Brussel, Ninove, Ophasselt, Nederbrakel en Ronse. Het hoofdkwartier van het 7de bataljon bevond zich in O.L.Vrouw-Lombeek. Tussen twee hoofdcontroleposten waren er nog een paar kleine posten. Men telde er 9 tussen Ninove en Brussel. De Engelse troepen die hier voorbijkwamen langs de steenweg Ninove-Brussel kregen van de bevolking een hartelijk onthaal, ze werden massaal toegejuicht en kregen bloemen toegeworpen en drank aangeboden, zodat ze enige vertraging opliepen. Om 19.30u reed de B - compagnie van het 7de bataljon over de Denderbrug van Ninove. De volgende dagen kenden ze heel wat problemen

om de wegen vrij te houden voor de opruk-kende Britten. Op 16 mei was de taak van het 7de bataljon nog altijd dezelfde met dit verschil dat het nu moest proberen de weg Brussel-Ninove-Brakel vrij te houden voor de aftrekkende Britse troepen. Nu was de chaos nog erger en Britse soldaten vuur-den zelfs op auto's van vluchtelingen die weigerden de Engelse bevelen op te volgen. Op 15 mei werd het hoofdkwartier van het 7-de van O.L. Vrouw-Lombeek naar Ninove ver-plaatst en op 16 mei naar Nederbrakel (2). Op zondag 12 mei installeerde een Belgische of Engelse luchtafweerbatterij van een drietal kanonnen zich op het erf van het hof te Hazeleer. Wanneer ze een Duits vliegtuig onder schot namen zag je telkens na het afvuren de ontploffing van de gra-naat in de blauwe lucht een wit wolkje wor-den en na een poosje hingen ze er bij bos-jes.

Oproeping van de werfreserve.

Op het ogenblik dat de eindfase van het Belgisch verdedingsplan in werking trad achtte de Belgische overheid het moment ge-komen om zoveel mogelijk strijdbare mannen op te leiden tot geoefende militairen. Daartoe werd de C.R.A.B. (Centre de Recru-tement de l'Armée Belge) of het Recrute-ringscentrum van het Belgisch leger opge-richt. Drie recruteringscentra waren ge-pland. Aan de werfreserve van de C.R.A.B.

(2) Van Herreweghen (H.). Engelse militaire graven te O.L. Vrouw-Lombeek. In D F-klokje, 15de jg., 1983, nr. 1-2, pp. 21-25.

werd gedacht in 1937 toen de oorlogsdreiging toenam. Zij omvatte zo'n 300.000 jonge mensen van 16 tot 35 jaar.
Op dinsdag 14 mei 1940 werd via de radio om het halfuur het bericht verspreid dat alle mannen tussen 16 en 35 jaar die nog geen militaire dienst vervulden zich op eigen kracht naar Poperinge, Roeselare of Ieper dienden te begeven. Het bevel van de oproeping werd zoals zovele "berichten aan de bevolking" aangeplakt of officiële borden en verscheen ook in de pers. Gendarmen, wijkagenten en veldwachters droegen de oproepingsbrieven rond. Wie in aanmerking kwam kreeg het bevel zich "terstond" op weg te begeven en moest voor twee dagen levensmiddelen meenemen. De oproepingsbrief gaf recht op gratis vervoer. Op sommige plaatsen, zoals b.v. te Okegem verspreidde de "champetter" met de bel in de hand het nieuws. De duizenden jongeren die Roeselare na een paar dagen fietsen of een treinreis met veel oponthoud haalden, vonden daar niets; geen opvang, geen eten, alleen een volslagen chaos. Nieuwe verzamelcentra werden aangeduid maar in Poperinge en Tielt was de ontgoocheling al even groot. Landsverdediging nam de taak van het Ministerie van Openbare Gezondheid over een schakelde gepensioneerde officieren of reservisten in als kaderpersoneel. Tevens werden scouts ingezet als kaderversterking. Zo'n 150.000 jonge onbereisde reservisten zijn diep in Frankrijk geraakt tot in de Midi, in opgeëiste treinen, vrachtwagens en bussen (3).

(3) Somers (J.). De calvarie van de C.R.A.B's. Gazet van Antwerpen van 9 mei 1990.

In mei 1940 waren reeds heel wat Belgische troepen in Frankrijk gelegerd die meestal in het zuiden verbleven. Vooreerst waren er 60 à 70.000 man van de T.R.I. en de C.R.I. Daarbij kwamen er nog zo'n 150.000 van de C.R.A.B. Met al die manschappen ging men aanvankelijk de 7de infanterie-divisie vormen die onder het bevel zou staan van luitenant-generaal Wibier. Later werd hier van af gezien want de Franse legerstaf vroeg 10 bataljons "travailleurs" van ieder 1.000 man om verdedigingswerken uit te voeren. Maar toen ze daar aankwamen, zaten ze reeds in de vuurlijn en moesten ze vluchten. Die mannen keerden dan naar hun kantonnementen in het zuiden terug. Op 10 juni verklaarde Italië aan Frankrijk de oorlog en om een tweede front te vormen wou de Franse legerleiding ook Belgische troepen inschakelen voor de verdediging van de Alpen en de Rhônevallei. Dat werd door de Belgische regering geweigerd omdat België niet in staat van oorlog verkeerde met Italië. Bovendien had het Belgische leger al op 28 mei gekapituleerd. Enkele dagen later werd de toestand voor het Franse leger hopeloos. Hun front was doorbroken en Parijs werd bezet. Op 21 juni 1940 kapituleerde Frankrijk en op 22 juni werd te Compiegne de wapenstilstand gesloten tussen Frankrijk en Duitsland. Dit feit stelde een eind aan de duistere inzichten en voornemens van de Franse legerleiding met de Belgische troepen die in Zuid-Frankrijk gelegerd waren. Het duurde nog geruime tijd vooraleer de Belgische soldaten en de C.R.A.B. naar België terugkeerden gezien de verwarde toestand die in

Frankrijk heerste. De C.R.A.B's waren op het eind van de maand juli 1940 nagenoeg allen terug, terwijl de Belgische soldaten die in Frankrijk gelegerd waren slechts op het eind van augustus 1940 naar België zijn mogen terugkeren (4). We vonden de lijst van de Okegemse dienstplichtige jongelingen van 16 tot 35 jaar in het Okegems Modern archief terug. We hebben de namen van de 73 opgeroepenen alfabetisch gerangschikt, hun adres en geboortedaum erbij genoteerd en ook de terugkeer uit Frankrijk. De oudste van deze groep was Richard Arents (33j.) en de jongste was Leo Van de Perre (16j.) die precies op zijn verjaardag moest optrekken.

De slag van de Dender 18-19 mei

Dramatische oorlogsdagen te Okegem en omstreken.

De coördinatie van de geallieerde legers werd op 12 mei 1940 overgedragen aan de Franse generaal Billotte. Uit de bevelen die hij op 16 mei uitvaardigde, kon men opmaken dat men aan de Dender slechts voor korte tijd "stellingen" zou innemen. De Denderlinie zou alleen een intermezzo worden in de aftocht naar de Schelde. De geallieerden zagen zich op 16 mei genoodzaakt

(4) Morre (V.). De C.R.A.B. op bezoek aan hun gewezen verblijfplaatsen in Zuid-Frankrijk. Triverius, 20ste jg., nr. 1, pp.15-24.

ijst van de Okegemse dienstplichtige
ongelingen van 16 tot 35 jaar.

				terugkoms
driaens Albert	Neerbeekstr.	° Denderhoutem	24.10.1920	23.07.19
rents Richard	Fonteinstr. 24	° Liedekerke	27.01.1907	
sselman Theofiel	Rattenbergstr 30	° Liedekerke	27.02.1908	30.05.19
arbé Hippoliet	Fonteinstr 66	° Pamel	24.09.1923	12.08.19
ecqué Alfons	Kouterbaan	° Okegem	04.04.1913	19.08.19
ecqué Frans	Rattenberstr. 104	° Okegem	12.08.1908	15.08.19
ourgeois Gerard	Kattestr. 111	° Okegem	22.11.1921	08.08.19
ourgeois Petrus	Kattestr. 111	° Okegem	07.01.1920	
roeckaert Albert	Haeseleerstr. 23	° Okegem	04.08.1916	
obbaert Achilles	Broekstr.	° Okegem	11.10.1920	04.08.19
ornelis Julien	Fonteinstr.	° Okegem	11.08.1922	14.08.19
ornelis Maurits	Fonteinstr. 17	° Okegem	18.06.1910	
osijns Maurits	Kouterbaan 57	° Okegem	20.08.1921	13.08.19
e Craim Albert	Kouterbaan 11	° Okegem	12.02.1924	
e Craim Rufin	Kouterbaan 11	° Okegem	13.07.1922	
e Dier Etienne	Rattenbergstr.85	° Okegem	11.04.1924	04.08.19
e Dier Frans	Eversemweg 3	° Okegem	03.01.1914	01.06.19
e Dier Jerome	Eversemweg 3	° Okegem	26.07.1922	01.06.19
e Dier Marcel	Eversemweg 3	° Okegem	14.07.1920	
e Klerk Robert	Rattenbergstr. 119	° Okegem	09.06.1924	
e Smet Jozef	Rattenbergstr. 32	° Okegem	04.08.1923	16.08.19
ies Albert	Kouterbaan 55	° Okegem	20.01.1919	
pelens Clement	Fonteinstr.	° Okegem	07.04.1921	18.08.19
pelens Frans	Fonteinstr.	° Liedekerke	27.05.1908	
pubert Gustaaf	Kouterbaan 45	° Denderleeuw	21.01.1923	
aelterman Albert	Kattestr. 112	° Denderhoutem	20.07.1919	
anssens Petrus	Neerbeekstr. 3	° Okegem	10.05.1921	04.08.19
eukermans Albert	Kattestr. 109	° Okegem	29.01.1924	13.08.19
eukermans Bernard	Kattestr. 109	° Okegem	02.09.1921	13.08.19
eukermans Justin	Kattestr. 109	° Okegem	28.06.1920	
eukermans Edgard	Rattenbergstr. 42	° Okegem	09.11.1923	
eukermans Eugeen	Rattenbergstr. 42	° Okegem	15.09.1921	18.08.19
yts Gaston	Rattenbergstr.	° Okegem	03.11.1912	20.07.19
uwels Frans	Fonteinstr. 29	° Pamel	12.04.1913	
rvranckx Albert	Kouterbaan 42	° Okegem	11.07.1920	25.07.19
nck Rufin	Kouterbaan 19	° Okegem	20.02.1920	

				terugko
teppe Clement	Kouterbaan	° Okegem	07.03.1921	
an Damme Alexis	Kattestr. 102	° Nederbrakel	16.03.1924	28.08.19
an Den Bosch Benoit	Fonteinstr. 29	° Asse	03.06.1912	27.06.19
an den Bosch Felix	Fonteinstr.	° Okegem	10.02.1921	
an den Broeck Albert	Rattenbergstr. 45	° Okegem	04.01.1916	01.07.19
an den Broeck Gerard	Rattenbergstr. 58	° Okegem	27.09.1905	
an den Neucker Norbert	Fonteinstraat	° Voorde	14.10.1913	
an de Perre Edmond	Rattenbergstr. 29	° Okegem	08.08.1921	04.08.19
an de Perre Frans	Fonteinstr.	° Okegem	04.01.1923	26.07.19
an de Perre Frans	Rattenbergstr. 30	° Okegem	10.08.1920	27.06.19
an de Perre Gustaaf	Eversemweg	° Okegem	25.04.1923	26.07.19
an de Perre Leo	Kattestraat	° Okegem	15.05.1924	13.08.19
an de Perre Petrus	Rattenbergstr.	° Okegem	11.08.1919	14.08.19
an der Elst Albert	Kattestraat	° Okegem	15.05.1917	23.07.19
an der Elst Maurits	Kattestraat	° Okegem	01.12.1921	04.08.19
an der Perre Alfons	Kattestraat	° Okegem	06.10.1914	14.08.19
an der Perre Julien	Kattestraat	° Okegem	04.06.1923	13.08.19
an der Speeten Julien	Kouterbaan	° Okegem	26.10.1922	29.05.19
an der Weeën Petrus	Rattenbergstr. 87	° Okegem	27.09.1923	12.08.19
an Eeckhout Petrus	Neerbeekstr.	° Liedekerke	12.12.1922	10.08.19
an Honsté Eduard	Statie 1	° Watermael	06.07.1921	04.08.19
an Isterdael Andre	Eversemweg 7	° Okegem	06.11.1922	
an Isterdael Clement	Rattenbergstr. 69	° Okegem	04.08.1923	22.08.19
an Isterdael Karel	Rattenbergstr. 69	° Okegem	28.05.1921	20.08.19
an Nerom Edmond	Kattestraat	° Okegem	09.02.1924	13.08.19
an Nerom Robert	Kattestraat	° Denderleeuw	10.06.1921	13.08.19
an Snick Constant	Rattenbergstr.	° Okegem	14.02.1908	
an Snick Frans	Neerbeekstr. 22	° Okegem	29.07.1921	15.08.19
an Snick Jozef	Statie 6	° Okegem	16.02.1922	04.08.19
an Snick Justin	Rattenbergstr.	° Okegem	17.07.1923	15.08.19
an Snick Maurits	Neerbeekstr.	° Okegem	29.07.1921	15.08.19
an Snick Paul	Neerbeekstr.	° Okegem	14.06.1923	15.08.19
ernaillen Gilbert	Statie	° Haine St.Paul	05.04.1923	16.08.19
ernaillen Gustaaf	Rattenbergstr.19	° Okegem	25.10.1918	02.08.19
ernaillen Leo	Kattestr.	° Okegem	08.04.1924	13.08.19
ernaillen Paul	Kattestr.	° Okegem	07.09.1922	13.08.19
leeschouwer Leon	Eversemweg 5	° Okegem	11.04.1923	

zich terug te trekken op de lijn Kanaal van Terneuzen, het bruggehoofd te Gent en de bovenloop van de Schelde. Het kwam er op aan om onderweg zoveel mogelijk vertragingsgevechten te leveren om de terugtocht van de hoofdmacht van hun troepen te dekken. Dergelijke gevechten werden o.m. geleverd aan het kanaal van Willebroek en op 18 en 19 mei aan de Dender. Van Dendermonde tot even ten zuiden van Aalst hadden naast elkaar de regimenten 1ste, 2de en 3de Ardense Jagers post gevat. In Erembodegem begon de Engelse sector (B.E.F.) - daar sloot het 3th Infantry Division van generaal-majoor Montgommery bij de Belgen aan. Vele Britten hadden met deze streek al kennis gemaakt toen ze vanuit Noord-Frankrijk oprukten om bij Leuven stellingen in te nemen. Dat intense troepenverkeer was toen trouwens aanleiding geweest voor het luchtbombardement dat Aalst zo deerlijk toegetakeld had. Het 2de bataljon van de Grenadier Guards had stelling genomen aan de Dender ten noorden van Ninove bij de brug te Okegem. Te Ninove hield het 3de bataljon van de Grenadiers de wacht.
De bruggen lagen al enkele uren vernield in het water toen de Duitsers begonnen aan te dringen net op het ogenblik dat het gardebataljon werd afgelost door militairen van het Queens Regiment. Een vijandelijke scherpschutter trof de jonge onderluitenant Baring die de eerste officier werd van de Grenadier Guards die in W.O.II sneuvelde. (Hij ligt begraven op het kerkhof van Outer). In zijn dagboek noteerde de toenmalige majoor Adair "Commanding Officer van het 3th Battalion" met typisch Engelse

flegma "It was a brillianthy fine day" Die zin zou ongetwijfeld veel toepasselijker worden in de septemberdagen van 1944 toen Adair als "Major-General" zijn "Guards Armoured Division" in dezelfde streek zou aanvoeren, maar nu in omgekeerde richting, om Brussel te bevrijden. Op de bovenloop van de Dender werd de Britse genie ingezet voor het vernielingswerk. In Geraardsbergen moest de 5de Field Compagny van de 2de Infantry Division ervoor zorgen dat tegen 18 mei om 21 uur alle bruggen opgeblazen werden. Tussen Lessen en Ath waren de troepen van de 5de Infantry Division bedrijvig. De 245ste Field Compagny bracht alle vaartuigen tot zinken. Franse eenheden van het 1ste Armée van Generaal Blanchard namen stelling achter het kanaal van Ath naar Blaton in het verlengde van de Dender. Koloniale troepen van de 2de Division d'Infanterie Nord-Africaine moesten Maffle verdedigen (5). De Engelse sector van de Denderlinie werd verdedigd door eenheden van de 1ste, 2de, 3de en 48ste divisie.
In gedetailleerde werken over de 18-daagse veldtocht wordt het "vertragingsgevecht" aan de Dender nauwelijks vermeld. We kunnen dus zeggen dat het er hier niet zo erg aan toe gegaan is, vooral als we daarbij rekening houden met de geringe schade aan gebouwen, het mimien aantal burgerlijke slachtoffers en de geringe verliezen van de Engelsen en Duitsers. Volgens plan moesten 4 divisies zich terugtrekken in de

(5) Taghon (P.). Mei 1940 . De achttiendaagse veldtocht in België. Lannoo, Tielt, 1989, pp.141-146.

nacht van 18 op 19 mei maar aangezien er niet voldoende vrachtwagens ter beschikking waren om ze alle vier gelijktijdig te vervoeren en daar de terugtocht naar de Schelde dus niet vlug genoeg kon gebeuren moest een sterke achterhoede de Duitsers aan de Dender proberen tegen te houden tot en met de voormiddag van de 19de mei. De sektor Aalst-Ninove werd verdedigd door de 2ste licht bewapende verkenningsbrigade. Ze bestond uit het 15de en 19de King's Royal Hussars (sector Aalst-Denderleeuw) en het 5de Royal Inniskilling Dragoon Guards (sector Denderleeuw-Ninove). Hun commandopost bevond zich te Denderhoutem (6).

<u>Hoe zijn nu dramatische dagen van 18 en 19 mei in Okegem verlopen ?</u>

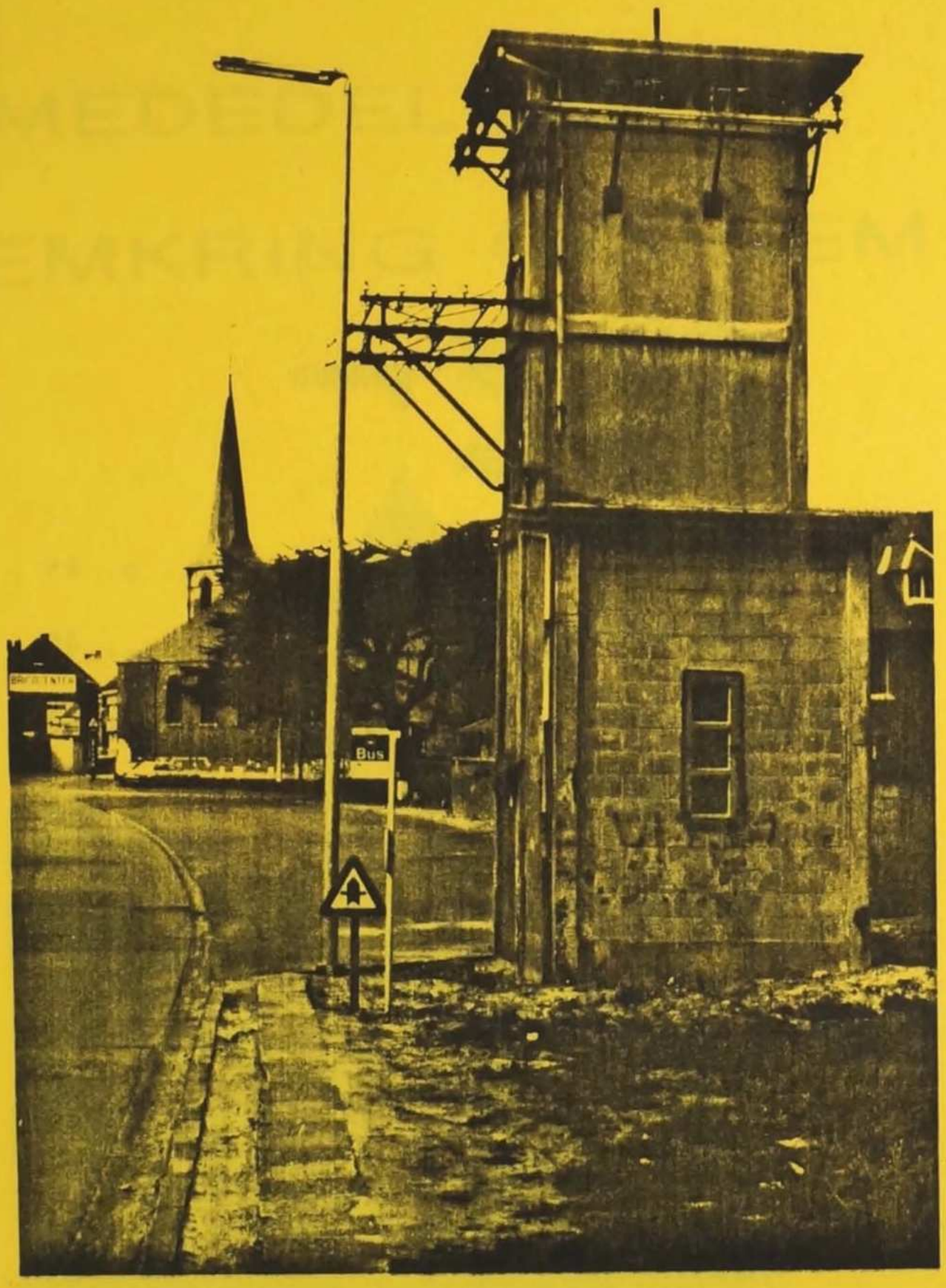
Op zaterdag 18 mei kregen de inwoners van Okegem van de Engelse militairen het bevel het dorp te verlaten aangezien er gevaar voor beschieting dreigde en ook omdat de twee Denderbruggen zouden opgeblazen worden. Heel wat inwoners volgden dit bevel op vertrokken met de hen ter beschikking staande vervoermiddelen : kar, kruiwagen, fiets. Boeren stuuurden hun dieren de wei op in de hoop ze levend terug te vinden.

In de loop van de namiddag hadden de Engelsen zich achter de spoorlijn Denderleeuw -Ninove (Broekstraat) ingegraven en konden vanuit hun stelling de Dender controleren. Met een felle knal ging op 18 mei omstreeks

(6) Van Herreweghen (H.). Nog eens de meidagen 1940. In DF-klokje, 17de jg., 1985, nr. 5-6-7, pp. 73-80.

17 uur de prachtige nieuwgebouwde Denderbrug de lucht in. Het was een sierlijke brug in gewapend beton die pas in 1935 opengesteld was voor het verkeer. Door de ontploffing werd heel wat schade aangericht aan de omliggende huizen. Voor de oude pastorie, die bouwvallig was, kwam de klap hard aan. Al de ruiten van de grote serre die in de pastorietuin stond waren stuk. De kosten voor de herstelling van de serre bedroegen 4.000 Fr. Ook de kleine brug die naar Impegem-Liedekerke leidde, moest er aan geloven. In de vroege avond begon echter het drama. Twee Duitse officieren doken in een blauwe personenwagen op en hun auto werd meteen tot staan gebracht door een welgemikt schot uit een "Boys Anti-Tank Rifle" De Britten hadden echter niet bemerkt dat nog andere Duitse voorposten over de rivier waren geraakt. Toen Regimental Sergeant-Major Pratt werd gewond door geweervuur dat van in de rug scheen te komen werd een half bataljon soldaten ingezet om Okegem binnenste buiten te keren op zoek naar "Fifth Columnists" - vijfde kolonnemannen. Volgens de Britten was Okegem een nest van "German sympathisers" (Duitse sympathisanten). En die soldaten deden hun werk grondig. De achtergebleven Okegemnaars werden uit hun huizen gehaald en bijeen gebracht in kelders. Wie zich toen op straat nog durfde te begeven werd onmeedogend neergeknald of neergestoken met de bajonnet.

wordt vervolgd.

Het dorpsgezicht van Okegem is gedurende de maanden september-oktober gewijzigd. Bovenstaande foto toont nog de elekticiteitskabine die ca. 50 jaar op deze plaats stond. Het bestuur van de heemkring zal volgend jaar over de elektriciteitsbedeling in Okegem een artikel publiceren.

Aanvulling ereleden - 1990.

INHOUD

Herabonnering .....p. 49

Zilveren kloosterjubileum 49

Beknopt 50

Kunstschilder Piet Vernaillen 51
H. Vandormael

Mijn tocht naar Frankrijk 56
E. Neukermans

Okegem en Okegemnaars in W.O. II (Deel 2)
Mei 1940 in Okegem en omgeving 60
J. Van der Speeten